

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ МЕНЕДЖЕРАМ

FEATURES OF TEACHING ENGLISH FOR PROFESSIONAL DIRECTIONS TO MANAGERS

У статті проаналізовано особливості викладання англійської мови за професійним спрямуванням майбутнім менеджером у сучасних реаліях розвитку освіти в Україні. Особливу увагу приділено професійній підготовці майбутніх менеджерів у закладах вищої освіти, розвитку професійного спілкування англійською мовою та використанню інтерактивних методів навчання. У статті уточнено визначення таких понять як: «іноземна мова за професійним спрямуванням», «професійна компетентність», «комунікативна компетентність». Проаналізовано специфічні особливості, що притаманні майбутнім менеджером: мотивація, командна робота, критичне мислення, стиль управління, гнучкість, обґрунтованість своїх висловлювань, інформування, аргументація тощо. Визначено уміння, якими повинен володіти майбутній менеджер: встановлювати контакти, налагоджувати взаємодію, впевнено комунікувати, бути мобільним, використовувати організаторські здібності, вести переговори, укладати договори, приймати рішення, переконувати, попереджати вирішення конфліктних ситуацій, володіти мовленнєвим етикетом національно-культурного соціуму й міжкультурного професійного дискурсу тощо.

Уточнено, що проблема формування професійної компетентності у майбутніх менеджерів є актуальною в умовах недостатньої кількості годин на вивчення англійської мови у закладах вищої освіти. Визначено, що до професійної англомовної компетентності менеджера висуваються вищі вимоги у порівнянні з представниками інших економічних спеціальностей у зв'язку з наявністю у програмі підготовки менеджерів психолого-комунікативних тренінгів, метою яких є підвищення зазначеної вище компетентності в українській мові.

Науковою новизною дослідження є аналіз особливостей викладання англійської мови за професійним спрямуванням майбутнім менеджером у сучасних реаліях розвитку освіти в Україні, а саме: за умов військового стану, змішаного та дистанційного навчання.

Ключові слова: особливості викладання, англійська мова, професійне спрямування,

майбутні менеджери, компетентність, студенти.

The article analyses the peculiarities of teaching English for specific purposes (ESP) to prospective managers in the modern realities of education development in Ukraine. Special attention is paid to the professional training of prospective managers in higher education institutions, the development of professional communication in English and the use of interactive teaching methods. The paper specifies the definition of such concepts as: "foreign language for specific purposes", "professional competence", "communicative competence". Specific features of prospective managers are analysed: motivation, teamwork, critical thinking, management style, flexibility, reasonableness of information statements, argumentation, etc. The skills that a prospective manager should possess been defined: establishing contacts, establishing interaction, communicating confidently, being mobile, using organizational skills, negotiating, concluding contracts, making decisions, persuading, preventing the resolution of conflict situations, having the speech etiquette of the national-cultural society and intercultural professional discourse, etc.

It is specified that the problem of professional competence formation among prospective managers is relevant in the conditions of insufficient number of hours for learning English in higher education institutions. It was determined that higher requirements are placed on the manager's professional English language competence compared to representatives of other economic specialties due to the availability of psychological and communicative trainings in the manager training program, the purpose of which is to increase the above-mentioned competence in the Ukrainian language. The scientific novelty of the study is the analysis of the peculiarities of teaching ESP to prospective managers in the modern realities of education development in Ukraine, namely: under conditions of martial law, blended and distance learning.

Key words: peculiarities of teaching, the English language, English for specific purposes, prospective managers, competence, students.

УДК 371.315:811.111
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/71.1.10>

Зайцева І.В.,

канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри іноземної філології та перекладу
Державного торговельно-економічного університету

Висотченко С.В.,

ст. викладач кафедри іноземної філології та перекладу
Державного торговельно-економічного університету

Постановка проблеми в загальному вигляді.

Війна докорінно змінила життя нашого суспільства, продемонструвавши, що Україна потребує не тільки висококваліфікованих військових, але й фахівців економічно-управлінського профілю: менеджерів, які вміють мислити нестандартно та критично, приймати важливі рішення та представляти нашу країну на міжнародній арені [9, 256]. До того ж, інтеграційні процеси у світовому економічному просторі актуалізують проблему англомовної професійно-комунікативної

компетентності менеджерів, зростають вимоги до рівня її сформованості. Це передбачає потребу реформування системи української вищої освіти, що є неможливим без урахування проблем студента, його світогляду, життєвих пріоритетів для формування ключових професійних компетенцій, уміння адаптуватися до життя в умовах глобалізаційних і тих суспільно-політичних процесів, які накладають свій відбиток на всіх і, в тому числі, на людей молодого покоління [9, 54]. Так, без нових підходів і методів викладання англійської мови

для майбутніх менеджерів неможливий розвиток комунікативної компетентності.

Актуальність теми обумовлена тим, що сьогодні до майбутніх менеджерів роботодавці ставлять високі вимоги у зв'язку із конкурентоспроможністю на ринку праці. Вважаємо, що формування професійних якостей майбутнього менеджера здатен забезпечити саме заклад вищої освіти, у якому англійська мова виступає в якості необхідного та обов'язкового компонента.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженню особливостей викладання англійської мови за професійним спрямуванням в закладах вищої освіти присвячено праці провідних вітчизняних та зарубіжних вчених: інтерактивні технології у формуванні соціокультурної компетентності та розвитку міжкультурного спілкування (В. Борщовецька, Н. Майєр, Ю. Семенчук, О. Тарнопольський,), технології навчання професійного усного мовлення (З. Корнєва, Л. Лозинська, М. Макєєва, J. Cummins, M. Swain), системи вправ для навчання спілкування (О. Биконя, Н. Драб, І. Федорова), науково-методичні засади формування іншомовної компетентності у майбутніх економістів в процесі інтегрованого навчання (Б. Чернявський). Методисти (Н. Ф. Бориско, С. Ю. Николаєва, та ін.) приділяють велику увагу навчанню студентів міжкультурного спілкування, що передбачає засвоєння правил поведінки в іншомовному середовищі, вивчення традицій та цінностей, що дозволить майбутнім менеджерам вирішувати ділові проблеми, сприятиме налагодженню співробітництва.

Теоретичні та практичні результати наукових праць склали основу нашого дослідження.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. На сучасному етапі одна з гострих проблем – навчання в умовах війни та адаптація до життя в умовах дистанційного та змішаного навчання. Покоління сучасних студентів – інше, оскільки вони навчаються в нових реаліях. Проблема особливостей викладання англійської мови за професійним спрямуванням майбутнім менеджерам у сучасних умовах розвитку освіти в Україні знаходиться у центрі уваги вчених, однак не є достатньо дослідженою. Це й зумовлює актуальність нашої статті.

Мета статті – визначити та проаналізувати особливості викладання англійської мови за професійним спрямуванням майбутнім менеджерам.

Виклад основного матеріалу. Англійська мова за професійним спрямуванням передбачає формування професійної компетентності майбутніх менеджерів та врахування специфіки їхньої майбутньої професійної діяльності [12]. Так, постає необхідність навчити студентів ділової англійської мови, а саме: термінології, а також розвивати вміння використовувати

економічні терміни у своїй майбутній діяльності під час спілкування із зарубіжними колегами. Як бачимо, розвиток комунікативної компетентності та готовість до міжкультурної комунікації є необхідним для формування всебічно розвинутої, професійної комунікативної культури майбутніх менеджерів [1, 55]. Це не лише підвищує їхню професійну конкурентність, але й сприяє ефективному взаєморозумінню та співпраці в глобальному економічному просторі. Визначаючи поняття «професійна компетентність», ми розуміємо здатність встановлювати ділові зв'язки, вміння адаптуватись швидкоплинних змін, проявляти професійні якості у своїй діяльності тощо [8]. Так, професійна підготовка майбутнього менеджера має бути комплексною, враховуючи швидкі зміни у світовій економіці та середовищі бізнесу [6].

Згідно із міжнародними вимогами рівень володіння англійською мовою майбутніх менеджерів не може бути нижчим, ніж B2 [10], проте не у всіх студентів знання з англійської відповідають цьому рівню.

У сучасному світі англійська мова визнана міжнародною мовою бізнесу, тому є не лише засобом комунікації, але й ключовим інструментом для успішної кар'єри, особливо у сфері менеджменту [7]. Менеджери, які володіють англійською на високому рівні, мають перевагу на міжнародному ринку праці.

Існує специфіка використання англійської мови в різних сферах менеджменту:

- Фінансовий менеджмент: а англійськомовному фінансовому середовищі менеджер повинен володіти специфічними фінансовими термінами та фразами для аналізу звітності, управління бюджетом та інвестицій.

- Управління проєктами: для ефективного керування проєктами менеджер повинен використовувати термінологію, що відноситься до методологій управління проєктами, таких як Agile, Scrum, Waterfall тощо.

- Маркетинг та PR: у цих сферах важливо володіти навичками написання текстів, розуміти психологію споживача та використовувати маркетингові стратегії, які вимагають англійської мови.

Враховуючи специфіку у різних сферах діяльності, слід визначити переваги вивчення англійської мови для менеджерів:

- розширення можливостей кар'єрного зростання, робота в міжнародних компаніях та організаціях;

- ефективна комунікація: володіння англійською дозволяє менеджерам ефективно спілкуватися з колегами з усього світу, що сприяє збільшенню продуктивності та успішності проєктів;

- доступ до інформації та ресурсів: багато професійних матеріалів, конференцій та навчальних

курсів доступні саме англійською мовою, тому її володіння дозволяє менеджерам легше отримувати актуальну інформацію та розвиватися професійно.

Викладання англійської мови за професійним спрямуванням для менеджерів – це складний, але дуже важливий процес, що вимагає від викладача не лише відмінного рівня володіння мовою, а й розуміння особливостей бізнес-середовища та потреб слухачів, володіння інноваційними методиками навчання та вміння адаптуватися до індивідуальних потреб студентів. Слід виділити основні особливості:

1. Спеціалізований контент: важливо підібрати матеріали, які відповідають потребам менеджерів. Це можуть бути тексти про управління персоналом, стратегічне планування, міжнародні бізнес-процеси тощо. Навчальні матеріали повинні бути спрямовані на теми, що стосуються управління, стратегій бізнесу, міжнародних відносин та інших аспектів, які є ключовими для менеджерів.

2. Специфіка термінології: викладачу слід працювати з термінологією та фразеологією, що використовується у бізнесі, допомагати застосовувати їх в контексті. Це допомагає студентам не лише вивчати мову, але й адаптувати її для практичного використання [4]. Викладання англійської мови повинно включати в себе ознайомлення з професійною лексикою, яка використовується в конкретній галузі: фінанси, маркетинг або логістика.

3. Розвиток та вдосконалення комунікативних умінь: використання рольових/ділових ігор, кейсів та інших практичних завдань, що моделюють реальні ситуації в бізнесі, що допомагає навчитися студентам застосовувати свої знання в практичних умовах, реальних бізнес-ситуаціях, розвиваючи при цьому критичне мислення та рішучість [11].

4. Адаптація до потреб аудиторії: важливо враховувати рівень підготовки та індивідуальні потреби кожного студента, створюючи персоналізовані програми навчання [3].

5. Використання технологій: сучасні засоби комунікації та онлайн-ресурси можуть допомогти студентам поглиблювати свої знання, навіть якщо вони не мають можливості відвідувати заняття в аудиторії. Використання мультимедійних матеріалів, інтерактивних платформ, та мобільних додатків дозволяє зробити процес вивчення більш ефективним і захопливим.

6. Використання реальних матеріалів (максимально наближених до життєвих ситуацій): важливо включати до навчального процесу тексти, відео- та аудіоматеріали, що стосуються бізнесу та управління, щоб студенти могли навчитися на прикладах з реального життя.

7. Фокус на практичних навичках: важливо, щоб навчання було спрямоване на отримання

студентами конкретних навичок, які вони зможуть використовувати у своїй професійній діяльності [13].

8. Оцінка та зворотній зв'язок: постійне надання зворотнього зв'язку є важливими елементами успішного навчання. Викладач повинен систематично оцінювати успішність студентів і надавати їм конструктивну критику для подальшого розвитку.

Враховання особливостей сприятимуть забезпеченню ефективного викладання англійської мови для менеджерів, що підвищує їх конкурентоспроможність на міжнародному ринку. Вивчення англійської мови за професійним спрямуванням для менеджерів є ключем до розширення можливостей у сучасному світі бізнесу. Правильно побудований навчальний процес, що враховує особливості професійної діяльності, допоможе їм ефективно спілкуватися, приймати стратегічні рішення та розвивати свою кар'єру в умовах глобалізації.

Висновки. Стаття підкреслює важливість володіння англійською мовою для професійного успіху менеджерів у сучасному світі. Це засіб комунікації в міжнародному бізнесі та ключовий фактор в розвитку кар'єри. Важливим аспектом є адаптація навчального матеріалу до конкретних професійних потреб менеджерів. Це включає в себе вивчення спеціалізованої лексики, фразеології та ситуаційних завдань, які відповідають їхнім професійним сферам. Ефективне викладання англійської мови для менеджерів передбачає активне залучення учасників до процесу навчання, а також використання інтерактивних методів, рольових ігор, дискусій та вправ, що спрямовані на розвиток комунікативних навичок. Постійна оцінка прогресу студентів та корекція навчального процесу відповідно до їхніх потреб є важливим елементом ефективного викладання. Викладач має бути готовим адаптувати програму та методи навчання залежно від індивідуальних результатів.

Загалом, стаття відображає важливість інтеграції професійно-орієнтованих підходів у викладанні англійської мови для менеджерів, що сприяє їхньому успішному функціонуванню в глобальному бізнес-середовищі.

У світлі останніх подій перспектива дослідження даної теми визначає свою актуальність, що потребує подальшого аналізу особливостей викладання англійської мови за професійним спрямуванням, розробки системи вправ для навчання майбутніх менеджерів на основі інноваційних методик викладання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Думашівський Я. Є., Патієвич О. В., Чорній В. Я. Важливість і необхідність розвитку комунікативної культури студентів-економістів для становлення їхньої майбутньої іншомовної компетенції.

Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філологія» / Острого : Вид-во НаУОА. Вип. 20(88). 2023. С. 53–56. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/view/3989/3639>

2. Гриняєва Н. М., Зуєва І. В. Читання як засіб формування мовленнєвої компетенції при вивченні дисципліни «Іноземна мова за проф. спрямуванням». *Science Review*. № 2 (9). 2018. С. 27–33.

3. Гришкова Р. О. Методика навчання англійської мови за професійним спрямуванням студентів нефілологічних спеціальностей: [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / Р. О. Гришкова. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. – 220 с.

4. Костик Є. В., Сілютіна І. О. Особливості викладання іноземної мови професійного спрямування для студентів немовних спеціальностей. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2022. С. 38–43.

5. Л. Ф. Лозинська, Н. П. Курах, І. А. Депчинська. Формування іншомовної комунікативної компетентності студентів у процесі вивчення іноземної мови. *Академічні студії*. Серія «Гуманітарні науки», Вип. 1, 2022. С. 245–252. URL: <http://academystudies.volyn.ua/index.php/humanities/article/view/28/269>

6. Потапенко Л. В. Cross-cultural competence as a component of foreign language learning. *Міжкультурна комунікація в контексті глобалізаційного діалогу: стратегії розвитку: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції*. 2022. Ч. 3. С. 102–105. DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-281-7-28>.

7. Тарнопольський О.Б. Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій школі: підручник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля. 2019. – 256 с.

8. Чернявський Б. Р. Формування іншомовної компетентності у майбутніх економістів у процесі інтегрованого навчання : автореф. кан. пед. наук : 13.00.04. Запоріжжя, 2021. 21 с.

9. Шепель М. Є. Новаченко І. Г. Розвиток навичок критичного мислення у здобувачів економіко-управлінських спеціальностей на заняттях з іноземної мови. *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки. Вип. 213. 2023. С. 255–260. URL: <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/issue/view/35/67>

10. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages: Teaching, Assessment (CEFR). URL: <https://rm.coe.int/16802fc1bf>

11. Ennis R. H. Critical thinking assessment. *Theory Into Practice*. 1993. Vol. 32, no. 3. P. 179–186. URL: <https://doi.org/10.1080/00405849309543594>

12. Maier N. V., Yukhymenko V. O. Mobile Technologies in the Development of Professionally Oriented English Speech Interaction Competence in Information Systems and Technology Military Students. *Information Technologies and Learning Tools*. 2022. Issue 88(2). P. 115–125, Doi: 10.33407/itlt.v88i2.4830

13. *Soft Skills: Academic Guide (Teaching Materials)* / R. Kalytchak et al. European Commission, EACA: Shoo Fly Publishing, 2015. 317 p. URL: <https://www.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2018/07/Material-1.pdf>.